

НЕЗАБУТНІ СПОГАДИ

Надія ЛАНЬКО,

методист, завідувач відділу
 ЧОІППО імені К.Д. Ушинського

ІННОВАЦІЙНА ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ РЕКТОРА ЧОІППО ІМЕНІ К.Д. УШИНСЬКОГО ВІТАЛІЯ ІВАНОВИЧА СКРИПКИ

*Поширення розумних педагогічних ідей між учителями –
 один з надійніших засобів поліпшити наше суспільне виховання
 К.Д. Ушинський*

Скрипка Віталій Іванович, ректор Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К.Д. Ушинського, кандидат філософських наук, доцент, очолював інститут майже 17 років (1993-2010).

Народився у березні 1943 р. в с. Шилівичі Ічнянського району Чернігівської області. Навчався у Ніжинському державному педагогічному інституті імені М.В. Гоголя на хіміко-біологічному факультеті, був Гоголівським стипендіатом, з відзнакою закінчив інститут за спеціальністю «Учитель біології і хімії».

Після закінчення вишу працював учителем, був заступником директора школи, працював на відповідальних посадах в органах управління Чернігівської області, певний час працював методистом кабінету інтернатних закладів у Чернігівському обласному інституті удосконалення вчителів.

У 1993 р. в непростий для Чернігівського обласного інституту удосконалення вчителів час (через людський фактор і економічний стан) В.І. Скрипка очолив заклад. Згідно з наказом Чернігівського обласного управління освіти в 1993 р. ЧОІУВ було ліквідовано, а на його основі був створений Чернігівський обласний інститут підвищення

кваліфікації і перепідготовки працівників освіти (ЧОПКППО). Інститут пройшов ліцензування, було затверджено «Положення про інститут», його структуру й штатний розпис.

Відповідно до чинного законодавства, наказом управління освіти в 1995 р. було введено в інституті замість посади директора посаду ректора. Чернігівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (ЧОПППО) організований у серпні 2001 р., у 2009 р. інституту присвоєно ім'я К.Д. Ушинського.

В.І. Скрипка розпочав роботу з визначення цілей і завдань організації освітнього процесу в інституті. Складовими управління освітньої діяльності є організація, процес, взаємодія суб'єктів. Від позиції керівника науково-методичного центру області, його професійної підготовки, від готовності до співпраці з колективом залежать результати освітньої діяльності в області. В.І. Скрипка бачив перспективу в тому, що в Чернігівській області створення освітньої системи має здійснюватися на основі забезпечення потреб отримання якісної освіти, використання в практичній діяльності якісно нового технічного забезпечення, освоєння і використання інформаційних технологій, упровадження наукових освітніх проєктів, гуманізація освітніх закладів, поширення інноваційних освітніх процесів на різних рівнях освітньої діяльності, заохочення освітян до інноваційної діяльності.

В.І. Скрипка, очоливши інститут, зумів спрямувати роботу працівників на вирішення актуальних проблем, удосконалення освітньої діяльності, зростання професійної майстерності, саморозвиток працівників інституту, працівників освітньої галузі області.

У вересні 1993 р. за активної діяльності В.І. Скрипки було створено факультет перепідготовки з метою задоволення потреб області у відповідного напрямку спеціалістах (у 2018 р. факультет припинив своє існування). За час функціонування факультету було підготовлено сотні практичних психологів, учителів української мови й літератури, учителів англійської мови, десятки учителів зарубіжної літератури, спеціалістів-дефектологів. Для читання окремих лекцій для спеціалістів-дефектологів запрошувалися на договірній основі науковці з інших областей, також працювали на кафедрі свої фахівці. Здобувачі освіти мали можливість навчатися, проходити курсову підготовку в інституті післядипломної освіти, де викладають високого рівня фахівці.

Чимало працівників ЧОПППО імені К.Д. Ушинського здобули другу чи третю вищу освіту на факультеті перепідготовки, пройшли курсову підготовку безпосередньо в інституті.

Із метою задоволення потреб освітніх закладів області у висококваліфікованих фахівцях із практичної психології в інституті була створена кафедра психології (наказ управління освіти від 13 серпня 1993 р. № 143). У певні періоди очолювали кафедру кандидат психологічних наук, доцент В.Я. Подорога; доктор психологічних наук, професор В.О. Скребець; кандидат психологічних наук, професор А. Л. Швидкий.

Діяльність ректора була інноваційною з перших кроків, вела до структурних змін, позитивно впливала на якість освітньої діяльності безпосередньо в інституті і в регіоні, але це не означає, що всі проблеми були вирішені одномоментно. Розкрити всю багатогранну діяльність колективу інституту і його керівника неможливо в певних описах. Розглядаємо на окремих прикладах, як відбувалося удосконалення освітньої діяльності в той період.

Під керівництвом В.І. Скрипки було удосконалено структуру інституту, створено новий факультет перепідготовки та факультет підвищення кваліфікації, нові відділи: інформаційних технологій, редакційно-видавничий, передового педагогічного досвіду, закладів освіти нового типу, роботи з обдарованою молоддю, атестації закладів освіти, моніторингу та незалежного тестування.

У 1994 р. В.І. Скрипка закінчив аспірантуру в Київському державному університеті імені Т.Г. Шевченка й захистив там же кандидатську дисертацію з філософії «Соціалізація учнівської молоді в умовах розбудови національної школи (соціально-філософський аналіз)».

В.Ф. Паламарчук, доктор педагогічних наук, професор Інституту педагогіки АПН України зазначала: «Педагогічні інновації – це результат творчого пошуку оригінальних, нестандартних рішень різноманітних педагогічних проблем. Прямим продуктом творчого пошуку можуть бути нові навчальні технології, оригінальні виховні ідеї, форми та методи виховання, нестандартні підходи в управлінні. Побічним продуктом інновацій як процесу творчої діяльності є зростання педагогічної майстерності вчителя і керівника, рівня його культури, мислення, світогляду» [12, 5].

Інноваційність характеризується здатністю до оновлення, відкритістю новому. У перекладі з грецької «інновація» означає оновлення, новизна, зміна. «Освітніми інноваціями є вперше створені, вдосконалені або застосовані освітні, дидактичні, виховні, управлінські системи, їх компоненти, що суттєво поліпшують результати освітньої діяльності» [2, 17]. Інновації розглядають як процес і як результат. «Інновація як процес означає часткову або масштабну зміну стану системи і відповідну діяльність людини. Інновація як результат передбачає процес створення (відтворення) нового, що має конкретну назву «новація» [3, 23]. Освітні інновації поділяють на психолого-педагогічні, науково-виробничі та соціально-економічні. Інновації в освіті розглядаються як важливий засіб розвитку інтелектуального потенціалу громадян.

Управління інноваційними процесами здійснюється на загальнодержавному, обласному, регіональному, на рівні закладу освіти. Загальнодержавний рівень управління інноваційними процесами визначає державну освітню політику. Обласний, регіональний рівень управління забезпечує розвиток освіти, створює умови для впровадження та реалізації освітніх інновацій у практичній діяльності педагогів, забезпечує здійснення науково-методичного супроводу цих процесів, на рівні закладу освіти забезпечує реалізацію освітніх інновацій в практичній діяльності, створення інноваційного освітнього середовища.

В.І. Скрипка співпрацював з керівниками освітньої галузі України, області, з керівниками обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти. Зокрема в 1996 р. брав участь у засіданні Всеукраїнської науково-методичної координаційної ради з проблем післядипломної освіти керівних і педагогічних кадрів у Полтаві [16, 28]. Керівники освітньої галузі, науковці з інших областей бували з робочими візитами в ЧОШПО імені К.Д. Ушинського.

Над створенням інноваційного освітнього простору Чернігівщини творчо працював колектив ЧОШПО імені К.Д. Ушинського на чолі з ректором В.І. Скрипкою.

Важливе завдання інститутів післядипломної педагогічної освіти – удосконалення науково-методичної діяльності, неперервне забезпечення удосконалення професійної майстерності педагогів. Принцип неперервності в роботі з підвищення кваліфікації має важливе значення і реалізується в курсовий і міжкурсний період, розрахований на довгий термін і є непростим завданням, вимагає врахування цілей і завдань освітньої діяльності, індивідуальних особливостей педагогів.

Для удосконалення процесу курсової підготовки створюється система курсів певного спрямування, враховуючи потреби освітян. Зокрема інноваційним підходом є проведення курсів на базі носіїв передового педагогічного досвіду, науковців. У ЧОШПО такі курси проводив кандидат педагогічних наук, завідувач новоствореної кафедри методики викладання предметів природничо-математичних дисциплін А.А. Давиденко (нині доктор педагогічних наук, професор) з теми «Методика розвитку творчих здібностей учнів».

Складним і важливим є забезпечення змін у системі освіти відповідними кадрами, необхідним матеріально-технічним обладнанням. На 2001 р. в ЧОШПО в інституті був обладнаний один комп'ютерний клас з одинадцятьма комп'ютерами. З 2001 року у відділах і кафедрах інституту значно збільшувалася кількість комп'ютерної техніки. Для співробітників інституту працівники кафедри природничо-математичних дисциплін та

інформаційних технологій проводили заняття, спрямовані на оволодіння комп'ютерною технікою. В області також активно реалізовувалася освітня програма Intel® «Навчання для майбутнього». За даною програмою працівники кафедри природничо-математичних дисциплін та інформаційних технологій також проводили тренінги для освітян області і працівників інституту.

З 2005 р. вся комп'ютерна техніка мала високошвидкісне підключення до мережі. Здійснювана робота сприяла поширенню інноваційних процесів в області, удосконаленню інноваційної діяльності в інституті. Зокрема Юрій Миколайович Літош, старший викладач кафедри у 2006 р. розробив і підтримував сайт інституту, почав впроваджуватися новий формат проведення семінарів та інших заходів за допомогою Інтернет-вебінарів. Із 2009 р. в інституті є свій сервер, підключений до мережі Інтернет оптоволоконним зв'язком. Олександр Миколайович Корнієць, старший викладач кафедри, розробив на основі серверу сайт дистанційної форми навчання.

Можливість використання телекомунікаційних технологій забезпечували успішну діяльність у процесі дистанційного навчання. Проведено значну роботу щодо створення центру дистанційного навчання із застосуванням телекомунікаційних технологій та освітнього порталу для здобувачів освіти, громадськості. Викладачі, здобувачі освіти інституту мали доступ до Інтернету як до джерела інформації, за виділеним каналом зв'язку. У навчальному процесі використовувалася система відео конференцій, аудіо- та відеотехніка, три мультимедійні класи, інтерактивні дошки, дошки для письма маркерами. В інституті була створена локальна комп'ютерна мережа.

Викладачі кафедри читали лекції, проводили практичні заняття для освітян області й працівників інституту. Зокрема Валерій Михайлович Ракута, з 2004 р. старший викладач кафедри природничо-математичних дисциплін та інформаційних технологій, проводив лекційні та практичні заняття не лише для освітян області, а й допомагав зростанню готовності педагогічних працівників інституту до використання інформаційних технологій в практичній діяльності.

Розпорядженням ректора В.І. Скрипки перша в ЧОППО інтерактивна дошка й мультимедійний проектор були встановлені в новоствореному відділі передового педагогічного досвіду. Новітнє оснащення широко використовувалося в освітньому процесі. Працівники відділу самі освоїли техніку й надавали консультативну допомогу у її використанні.

Важливою умовою інноваційного процесу в освітній галузі є творчість, формування інноваційної культури педагогів. Освітня ЧОППО поширювали інновації шляхом проведення науково-практичних конференцій, семінарів, методичної підтримки інноваційних освітніх проєктів, створювали творчі групи, де розглядалися нові питання в освітньому процесі, здійснювали інформування через публікації у пресі, в освітньо-педагогічних виданнях, проведення конкурсів педагогічної майстерності, виставкову діяльність на різних рівнях.

На час приходу В.І. Скрипки в інститут у закладі працювали відомі українські науковці, які активно проводили творчу дослідницьку діяльність. Специфіка роботи обласного інституту післядипломної педагогічної освіти полягає в тому, що задовольнити всі потреби здобувачів освіти лише працівниками на постійній основі неможливо. Тому передбачено залучення як сумісників до викладацької діяльності фахівців з інших закладів, установ.

Заслуга В.І. Скрипки полягає в тому, що до викладацької роботи були запрошені також відомі українські науковці, які працювали як сумісники, але частина з них стали працювати на постійній основі, продовжили і розширили наукову діяльність, особливо на факультеті перепідготовки, змогли захистити кандидатські й докторські дисертації.

В.І. Скрипка зміцнив кадровий та науковий потенціал інституту. Був прийнятий в інститут як зовнішній сумісник Микола Корнійович Бойко, відомий український вчений,

дослідник історії соціально-економічного і соціального життя України, доктор історичних наук, професор ЧДПУ імені Т.Г.Шевченка, очолив кафедру суспільно-гуманітарних дисциплін.

Іван Васильович Зайченко, доктор педагогічних наук, професор ЧДПУ імені Т.Г.Шевченка, відомий український вчений, автор підручників з педагогіки для вищої школи, навчальних та науково-методичних посібників з педагогіки, історії педагогіки, методики викладання математики, визнаний в Україні дослідник історико-методологічних проблем, один із перших науковців, дослідників творчості С.Ф. Русової.

Володимир Анатолійович Личковах, доктор філософських наук, професор ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка, відомий український вчений, дослідник регіональних особливостей української культурної ментальності, неklasичної естетики. Зокрема ЧОШПО (відділом передового педагогічного досвіду) й відділом освіти Новгород-Сіверської районної державної адміністрації була проведена 28 лютого - 1 березня 2008 р. міжрегіональна науково-практична конференція «Використання педагогічної спадщини основоположника вітчизняної наукової педагогіки К.Д. Ушинського в інноваційній розбудові сучасної школи» (до 185-річчя від дня народження). На конференції виступив В.А. Личковах з теми «Історико-культурні і світоглядні аспекти педагогічної думки Чернігівщини». Лекція готувалася безпосередньо для даної конференції, враховуючи її важливість для освітян Чернігівщини.

Василь Олексійович Скребець, кандидат психологічних наук, доцент, працюючи в інституті, захистив докторську дисертацію, здобув звання професора, став академіком Української академії наук. В.О. Скребець – фундатор вітчизняної екологічної психології, засновник наукової школи екологічної психології на Чернігівщині. У 1996-1998 рр. працював доцентом кафедри психології у ЧОШКШПО; у 1998-2007 рр. – деканом факультету перепідготовки, завідувачем кафедри психології.

Із 1992 р. В.Я. Подорога працював доцентом кафедри педагогіки і психології інституту, у 2001 р. був призначений деканом факультету перепідготовки. Доклав значних зусиль до його становлення й розвитку. У процесі роботи став професором кафедри психології, академіком Української академії наук національного прогресу.

Кафедра іноземних мов ЧОШПО імені К.Д. Ушинського створена як окремий підрозділ у структурі інституту на початку 2001-2002 навчального року, 12 років її очолював кандидат філологічних наук, доцент М.С. Градобик, який відзначається бездоганним володінням англійською мовою та методикою її викладання. Кафедра іноземних мов інституту з 2003 р. співпрацювала з Корпусом Миру США.

Віктор Миколайович Довбня, працюючи в інституті, у 2003 р. захистив кандидатську дисертацію «Проблеми людини у філософській антропології Костянтина Ушинського». У лютому 2005 р. призначений на посаду проректора з науково-педагогічної роботи ЧОШПО. У 2013 р. захистив докторську дисертацію, здобув науковий ступінь доктора філософських наук. Нині В.М. Довбня – доктор філософських наук, професор, відомий український науковець, очолює кафедру педагогіки, корекційної освіти та менеджменту ЧОШПО імені К.Д. Ушинського, головний редактор журналу «Філософія освіти і педагогіка».

Свого часу прийшли в інститут працювати методистами О.А. Гальонка, А.А. Давиденко. Олексій Анатолійович Гальонка, кандидат педагогічних наук, доцент, працював на посаді проректора з науково-методичної роботи, відомий український вчений, заслужений працівник освіти України, відзначений багатьма освітянськими нагородами, працював в інституті з 1976 р. Глибоко знав суть науково-методичної роботи в інституті післядипломної педагогічної освіти, працював над реалізацією інноваційних ідей. Ініціював проведення «Чернігівських педагогічних зустрічей» переможців Всеукраїнського конкурсу «Учитель року» в номінації «Українська мова й література» (із 2002 р.), згодом – і «Зарубіжна література».

Андрій Андрійович Давиденко, відомий український вчений-методист, доктор педагогічних наук, був переможцем I Всеукраїнського фестивалю «Урок фізики – 89» та II Всесоюзного фестивалю «Урок фізики – 91». Працював над проблемою «Використання технічної творчості в процесі вивчення фізики». У 1998 р. з ініціативи А.А. Давиденка Міністерством освіти України було започатковано «Всеукраїнський турнір юних винахідників і раціоналізаторів», який проводився на базі ЧОШПО, був головою журі турніру. У 2006 р. ініціював проведення всеукраїнського конкурсу юних дослідників і винахідників «Едісони ХХІ століття», який теж проводився в Чернігові на базі ЧОШПО. З 1997 р. здійснював наукове керівництво Чернігівським територіальним відділенням МАН України. Нині А.А. Давиденко працює на кафедрі природничо-математичних дисциплін та інформаційно-комунікаційних технологій.

Валерій Миколайович Лось, відомий український науковець, кандидат фізико-математичних наук, доцент ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка. У віці 24-х років став наймолодшим кандидатом фізико-математичних наук в Україні. Має великий досвід викладацької роботи в ЧОШПО імені К.Д. Ушинського. Нині В.М. Лось – доктор фізико-математичних наук, професор кафедри прикладної математики Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

У ЧОШПО створювалися умови для активної творчої роботи науково-методичних працівників. Вадим Володимирович Журов був прийнятий в ЧОШКШПО на навчання. Випускник школи для сліпих, закінчив історичний факультет ЧДП імені Т.Г. Шевченка, а згодом здобув другу вищу освіту в ЧОШКШПО за спеціальністю «Практичний психолог». Був прийнятий в ЧОШКШПО старшим викладачем на кафедрі психології. Під науковим керівництвом В.О. Скребця Вадим Володимирович захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.08 – спеціальна психологія. Цей факт є безпосереднім свідченням високого рівня інноваційної освітньої діяльності в обласному інституті післядипломної педагогічної освіти. В.В. Журов читав лекції здобувачам освіти, проводив практичні заняття, писав наукові статті.

У закладі працювали як досвідчені методисти, так і відбувалося поповнення молодими фахівцями, які активно реагували на нововведення в організації освітньої діяльності. В Україні згідно з Указом Президента №489/95 від 29 червня 1995 р. було засновано Всеукраїнський конкурс «Учитель року». Ініціаторами виступили Міністерство освіти України, Академія педагогічних наук, Творча спілка вчителів, Педагогічне товариство України. Офіційне положення конкурсу затверджено 11 серпня 1995 р.

Із 1994 р. О.М. Мащенко працювала на посаді методиста, завідувачки лабораторії управління освітою. Працівниками лабораторії управління освітою за підтримки ректора інституту В.І. Скрипки в Чернігівській області було успішно запроваджено проведення конкурсу «Учитель року». У 2001 р. О.М. Мащенко переведена на посаду проректора з навчальної, науково-педагогічної роботи. Вела «Школу молодого методиста», яка отримувала високу оцінку.

Ірина Василівна Лисенко в 2001 р. прийнята в ЧОШПО, у 2001-2003 рр. – методист вищої категорії відділу управління та керівних кадрів освіти, у 2003-2010 рр. – методист, заввідділу школознавства та координації методичної роботи. У 2004 р. вступила до аспірантури ЧДПУ імені Т.Г. Шевченка, у 2009 р. захистила кандидатську дисертацію. Із 2012 р. працює на посаді проректора інституту з науково-методичної роботи, доцент кафедри педагогіки, корекційної освіти та менеджменту. Коло наукових інтересів: розвиток освіти в Україні й на Чернігівщині.

Тетяна Павлівна Матюшкіна в 1995 р. прийнята в інститут на посаду методиста. У 1999 р. здобула в ЧОШКШПО другу вищу освіту, отримавши диплом учителя української мови й літератури. У 2001 р. захистила кандидатську дисертацію, 14 років очолювала кафедру філологічних дисциплін та методики їх викладання. У 2012 р. Т.П. Матюшкіна представляла матеріали кафедри на міжнародній освітній виставці в м. Києві.

Олександр Олексійович Чорний, працюючи в інституті, захистив кандидатську дисертацію з філософії. В інституті працював протягом 20-ти років, систематично знайомився з роботою шкіл області, був головою журі обласних педагогічних конкурсів, брав участь у роботі районних, обласних семінарів, науково-практичних конференцій. Нині О.О. Чорний – доктор філософських наук, професор ЧНУ «Чернігівський колегіум імені Т.Г. Шевченка».

Олександр Петрович Мокрогуз у 1997 р. був прийнятий на посаду методиста відділу суспільно-гуманітарних дисциплін. Із 2001 р. – методист, завідувач кабінету, а згодом відділу суспільно-гуманітарних дисциплін. Нині О.П. Мокрогуз – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри суспільних дисциплін та методики їх викладання.

Лідія Іванівна Лавріненко у 1997 р. прийнята на посаду методиста, згодом призначена завідувачкою відділу інтернатних закладів. Вивчала, поширювала передовий педагогічний досвід в інтернатних закладах області, звертала увагу на удосконалення професійної діяльності керівників інтернатних закладів. У 2012 р. захистила в ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка дисертацію кандидата історичних наук. Нині доцент кафедри педагогіки, корекційної освіти та менеджменту. Науковий інтерес викликають питання розвитку системи охорони здоров'я, охорона материнства й дитинства, профілактика шкідливих звичок, упровадження інноваційних здоров'язберігаючих технологій в навчально-виховний процес шкіл області, екологічне виховання школярів.

Ганна Василівна Арсенич-Баран у 2002 р. прийнята на посаду методиста відділу суспільно-гуманітарних дисциплін. Із 2003 р. почала працювати над науковою роботою з української мови «Мова української християнської віршованої молитви ХІХ – початку ХХІ століття». Результатом дослідження стала захищена дисертація на цю тему (2013 р.). Видана антологія «Молитва небо здіймає вгору» (2011 р.), монографія «Мова української християнської віршованої молитви ХІХ – початку ХХІ століття» (2015 р.). Загальна кількість публікацій – 242; 109 посібників схвалені МОН України. Ганна Василівна, відома письменниця, лауреат літературних премій імені М.М. Коцюбинського й Л.І. Глібова.

Наталія Василівна Євтушенко у 2006 р. прийнята на посаду методиста з інформатики відділу природничо-математичних дисциплін. Працюючи в ЧОШПО імені К.Д. Ушинського в 2009-2013 рр. заочно навчалася в аспірантурі НПУ імені М.П. Драгоманова. У 2014 р. захистила кандидатську дисертацію, у 2021 р. – дисертацію доктора педагогічних наук.

На кафедрі педагогіки, корекційної освіти та менеджменту ЧОШПО імені К.Д. Ушинського як зовнішній сумісник працює Людмила Василівна Тарасюк, кандидат педагогічних наук, старший викладач, учитель математики вищої категорії, учитель-методист, переможець конкурсу «Учитель року» в номінації «Директори шкіл» (2014 р.), дипломант міжнародних освітніх виставок у м. Києві.

Великої уваги надавав В.І. Скрипка зміцненню матеріальної бази закладу, наповненню кабінетів сучасними засобами навчання, створенню нових навчальних кабінетів, серед них і навчального кабінету «Українська світлиця», який був у складі відділу передового педагогічного досвіду. Кабінет створювався за сприяння В.І. Скрипки, під його керівництвом. У кабінеті було зібрано науково-методичну літературу, нормативні документи, матеріали, що відображають сторінки історії області, творчої спадщини видатних педагогів Чернігівщини, матеріали з досвіду роботи освітян. Окрасою світлиці стали вироби визнаних майстрів народної творчості Чернігівщини, експонати, що відображали філософію життя, побут народу. У кабінеті були презентовані поезії чернігівських авторів, матеріали про творчість відомих земляків. У світлиці проводилися семінари, науково-практичні конференції. Кабінет було оснащено сучасними технічними засобами.

У 2003 р. вийшов у світ перший номер науково-методичного збірника Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені

К.Д. Ушинського «Філософія освіти і педагогіка», головним редактором якого став В.І. Скрипка. На сторінках видання друкувалися статті науковців Чернігівщини, Києва, керівників наукових інноваційних освітніх проєктів, методистів, учителів. Поряд з іншими темами висвітлювалися філософсько-педагогічні, соціально-психологічні питання, інноваційна діяльність освітян Чернігівщини, що мали визнання на Міжнародних освітніх виставках у м. Києві.

У процесі освітньої діяльності В.І. Скрипка звертався до освітянських надбань В.О. Сухомлинського. Він показував філософське сприйняття процесу виховання в педагогічній системі В.О. Сухомлинського, виражене в основних рисах українського світогляду (антеїзм, кордоцентризм, екзистенціалізм). У статті «Проблема соціалізації учнівської молоді у творчості В.О. Сухомлинського» Віталій Іванович писав: «Необхідно особливо наголосити, що його творчість – це вдумливе, філософське осягнення процесу виховання. Вона (творчість) відрізняється системним аналізом дійсності, мудрістю при розв'язанні суперечностей розвитку особистості. Філософія, за В.О. Сухомлинським, є самим життям, а мудрість – єдністю любові і істини.

Заслуговує на увагу, що антеїзм, кордоцентризм, екзистенціалізм та антропоцентризм (основні риси українського світоглядного менталітету) яскраво відображаються у творчості В.О. Сухомлинського» [13, 11].

У статті «Проблеми соціалізації учнівської молоді» В.І. Скрипка зауважив: «Третє тисячоліття загострило проблему осмислення кожною людиною відповідальності за подальше виживання людства, розвиток цивілізаційного процесу. Воно поставило перед людиною, й перед освітою, яка готує людину до життя, небачені раніше вимоги» [14, 14].

Віталій Іванович активно творчо працював особисто і створював умови як для самостійної творчої праці, праці колег, так і для здобувачів освіти.

За сприяння В.І. Скрипки було створено науково-методичну бібліотеку й просторий читальний зал. З метою оперативного інформування в бібліотеці організовувалися тематичні виставки. Заново створювали бібліотеку Людмила Борисівна Кашпур, провідний бібліотекар, завідувачка бібліотеки; Валентина Іванівна Гладченко, бібліограф першої категорії; Лідія Петрівна Бурцева, методист вищої категорії з бібліотечної роботи, бібліотекар-бібліограф.

Матеріально-технічна й навчально-методична база інституту в цілому забезпечувала необхідний обсяг підготовки спеціалістів та підвищення фахової кваліфікації педагогічних працівників, включала достатню кількість аудиторій та кабінетів, сучасного технічного обладнання, бібліотечного фонду.

Створений редакційно-видавничий відділ забезпечував навчально-виховний процес необхідною навчально-методичною літературою, продукцією оперативної поліграфії. Систематично виходила інститутська періодика: науково-методичний журнал «Педагогічні обрії», науково-методичний збірник «Філософія освіти і педагогіка» та науково-методичний збірник «Українська мова і література в школі».

Піклуючись про здоров'я освітян, В.І. Скрипка створив при інституті профілакторій, де могли поправити здоров'я педагоги, які перебували на курсах, за потребою – працівники інституту, освітяни, які вийшли на пенсію. У профілакторії були створені кабінети лікувальної фізкультури, кабінет зубного лікування, працювали терапевти.

В інституті працювала їдальня. Усі приміщення були відремонтовані відповідно до санітарно-гігієнічних вимог і організації навчального процесу. Наявна соціальна інфраструктура відповідала санітарно-гігієнічним нормам (центральне опалення, водопровід, каналізація, енергозабезпечення, гаряче водопостачання). Інститут мав власну спортивну базу, спортивний зал, мав достатню кількість аудиторій, зали, приміщення для науково-педагогічного персоналу, гуртожиток, розрахований на проживання 180 осіб.

В.І. Скрипка систематично читав лекції на курсах, виступав на обласних семінарах, брав участь у науково-практичних конференціях. Зокрема 30 січня 2008 р. відкрив роботу

обласної науково-практичної конференції «Творчий розвиток особистості через впровадження елементів народної педагогіки і національних духовних цінностей» та виступив з теми «Українознавство як першооснова буття українця» для заступників директорів опорних шкіл з навчально-виховної роботи, учителів українознавства.

В.І. Скрипка відкрив обласний педагогічний конкурс «Учитель року». Зліва О.А. Гальонка, проректор інституту

В.І. Скрипка вивчав досвід роботи в європейських країнах. Разом із завідділу інтернатних закладів, дефектологом, відмінником освіти України Вірою Михайлівною Іванюк та іншими фахівцями, вивчав досвід роботи з дітьми, які мають вади слуху, в Нідерландах, Польщі, виїжджаючи у ці країни, відвідуючи відповідні освітні заклади. Фахівці з Нідерландів приїздили в ЧОШПО, ділитися досвідом роботи, відвідували заклади освіти, надавали наукову, методичну й матеріальну допомогу. В.М. Іванюк спільно з нідерландськими колегами змодельувала, вивчила, узагальнила й поширювала досвід М.П. Грищенко, учителя початкових класів, директора Сосницької спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату для глухих дітей.

Значно збагатився досвід роботи педагогічного колективу завдяки участі в міжнародному українсько-нідерландському проєкті «JUICE», який діяв за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Нідерландів і фундаторів добродійних організацій Барбари й Клауса Еккардів та Піта Спайкерса. За їхньої підтримки були запрошені до Нідерландів представники від батьків глухих дітей, які ознайомилися з досвідом співпраці учителів-сурдопедагогів і батьків із проблеми розвитку усної мови глухої дитини, її соціалізації. В.М. Іванюк і педагоги спеціальної загальноосвітньої школи для дітей з вадами слуху м. Чернігова провели обласний семінар-практикум для батьків дітей з вадами слуху в рамках українсько-нідерландського проєкту «Привіт». Проблема семінару: «Запобігання затримці становлення комунікативних функцій та розвитку мови у дітей раннього віку з вадами слуху».

У Чернігівській області діяли інноваційні освітні проєкти, проводилася експериментальна робота. Колектив інституту зробив вагомий внесок у справу вдосконалення підготовки й перепідготовки педагогічних кадрів Чернігівщини. У процесі професійної діяльності освітяни області отримували перемоги на всеукраїнських конкурсах, були учасниками й дипломантами міжнародних освітніх виставок з інноваційної діяльності. Зокрема участь у круглих столах Міжнародних освітніх виставок у м. Києві за успішну реалізацію інноваційних освітніх проєктів «Школа життєвого успіху» (автор проєкту, науковий керівник Наталія Дмитрівна Максютя, голова всеукраїнського благодійного фонду «Освіта України», член правління асоціації «Шкіл майбутнього») та «Прикладна інформатика» (науковий керівник Лариса Андріївна Журавльова, кандидат технічних наук, доцент Київського аерокосмічного інституту Національного авіаційного університету, академічний директор Центру інформаційних технологій ІТС). Координатором упровадження даних проєктів у Чернігівській області, адміністратором розвитку й реалізації проєкту «Школа життєвого успіху» в області була Н.О. Ланько, завідувачка відділу передового педагогічного досвіду. Творчо працюючи над реалізацією зазначених інноваційних проєктів, освітяни області ставали дипломантами Міжнародної освітньої виставки «Сучасна освіта в Україні» в м. Києві та виставки «Міжнародна виставка

Сучасні заклади Освіти – 2012». Освітняни Чернігівщини розпочали роботу за проектом «Школа життєвого успіху» й дуже швидко розширили діяльність, працюючи ще за проектом «Прикладна інформатика». Обидва проекти цікаві, дуже позитивно впливають на плекання освіченої, творчої, культурної особистості, на поширення й розвиток творчої активності педагогів.

Лариса Федорівна Пархоменко працювала на посаді декана факультету курсової підготовки з 2003 р. У процесі проведення курсової підготовки здійснювалися навчальні заняття, самостійна робота, педагогічна практика, виконувалися контрольні завдання. У навчальному процесі використовувалися такі основні види навчальних занять: лекції, практичні, лабораторні, семінарські, індивідуальні заняття й консультації. Характерним для інституту було проведення різнопланових курсів підвищення кваліфікації. Поряд з організацією передатестаційних курсів проводилися проблемні, педагогічні студії й майстерні та інші.

Спільно з науковцями й методистами інституту Лариса Федорівна розробила програмно-методичні комплекси з 39 спеціальностей для підвищення кваліфікації за очно-дистанційною формою навчання, які отримали позитивну оцінку в Міністерстві освіти і науки, молоді та спорту України.

В.І. Скрипка як ректор інституту, як науковець, мав вагомий вплив на реалізацію освітнього процесу на факультеті курсової підготовки, проводячи наради, розглядаючи питання курсової підготовки, систематично читаючи лекції, беручи участь у проведенні конференцій з обміну досвідом роботи, круглих столів, у проведенні залікових занять.

Ректор спільно з колективом інституту доклав значних зусиль для присвоєння Чернігівському обласному інституту післядипломної педагогічної освіти імені видатного педагога, основоположника вітчизняної наукової педагогіки К.Д. Ушинського, який жив і навчався на Чернігівщині (розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 жовтня 2009 р.). Віталій Іванович упроваджував нові прогресивні ідеї та принципи в освітній галузі, суттєво змінюючи освітнє середовище. Він був людиною небадюжою до оточуючих, розумів проблеми й потреби, надавав допомогу.

В.І. Скрипка у статті «Творчість як соціальна проблема» розглянув проблему цінності людської особистості, чуйного ставлення до внутрішнього стану людини, зазначив: «Важливо так організувати освітній процес (і навчання, і виховання), щоб сприяти становленню у кожній людини почуття високої власної гідності. Кожна людина має пишатися собою, любити себе, ходити, образно, з високо піднятою головою (а не відчувати себе приниженою чи неповноцінною. З боку ж вихователів, суспільства в цілому, кожна людина має завжди одержувати позитивну підтримку» [15, с. 10 – 11].

Роки, коли В.І. Скрипка очолював інститут, стали роками творчого піднесення. В інституті працювали відомі в Україні й за її межами науковці, високо професійні викладачі, досвідчені, компетентні методисти. Активізувалася робота на всіх рівнях освітньої діяльності. Значна кількість освітніх працівників закладу підвищували свій науково-методичний рівень, продовжуючи навчання в різний спосіб (здобуття другої чи третьої вищої освіти, навчання в аспірантурі, докторантурі, захист дисертаційних досліджень), ширилася в області інноваційна, експериментальна робота.

Діяльність інституту й освітян Чернігівщини висвітлювалася через засоби масової інформації: друкувалися матеріали в обласній та всеукраїнській пресі, працівники інституту брали участь у міжнародних освітніх виставках, у виставкових заходах, гідно був представлений передовий педагогічний досвід освітян Чернігівщини й на сторінках видання «Флагмани освіти і науки України» (організаторами акції були Міністерство освіти і науки України, Інститут інноваційних технологій і змісту освіти України, видавничий центр» Галактика С»).

Скрипка разом із працівниками Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К.Д. Ушинського забезпечував роботу закладу на вищому рівні

інноваційної діяльності, працював самовіддано, результативно. У процесі трудової діяльності отримав ряд нагород. Професійна діяльність Віталія Івановича відзначена орденом «Трудового Червоного Прапора», орденом «Знак Пошани», присвоєно почесне звання «Заслужений працівник освіти України». Життя В.І. Скрипки обірвалося 5 січня 2010 р. Важку втрату понесла родина Віталія Івановича, працівники ЧОППО імені К.Д. Ушинського, товариші й освітяни Чернігівщини.

Використана література:

1. Гальонка О.А., Ланько Н.О. Використання освітянами Чернігівщини в навчально-виховному процесі педагогічної спадщини К.Д. Ушинського. *Вісник ЧДПУ імені Т.Г. Шевченка*. Вип. 79. Серія: педаг. науки. Ч. 2010. С. 92 – 95.
2. Гришина Т.В. Освітня технологія як об'єкт методичної роботи. Х. 2003. 104 с.
3. Даниленко Л.І. Управління процесом здійснення інноваційної діяльності в системі загальної середньої освіти: теорія і практика. Інноваційні пошуки в сучасній освіті // За ред. Даниленко Л.І., Паламарчук В.Ф. К. 2004. 220 с.
4. Ланько Н.О. Деякі питання організації безперервної освіти педагогічних працівників з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей // *Післядипломна освіта керівних і педагогічних кадрів: проблеми розвитку*. МОН України. Український Інститут підвищення кваліфікації керівних кадрів освіти. К. 1996. С. 70-71.
5. Ланько Н.О. Експериментальне навчання – інновація в освіті. Реалізація інноваційного проекту «Прикладна інформатика» в Чернігівській області // *Інноваційні технології навчання обдарованої молоді: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 08-09 грудня 2011 р.*: Інститут обдарованої дитини НАПН України. К. 2011. С.124-130.
6. Ланько Н.О. Удосконалення післядипломної освіти вчителя математики // *Шляхи розвитку та вдосконалення системи післядипломної освіти*. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 24-25 листопада 1994 р. МОН України. Управління післядипломної педагогічної освіти УШКККО Частина II. К. 1995. С.136-137.
7. Ланько Н.О. «Школа майбутнього» на Чернігівщині. Реалізація наукового психолого-педагогічного проекту «Школа життєвого успіху». *Світ виховання*. К. 2010. № 6. С. 11 – 14.
8. Ланько Н.О. Інноваційна освітня діяльність. Поширення інноваційних процесів в області / *Педагогічні обрії*. 2009. №4. С. 17.
9. Літош Ю.М. Використання інформаційних технологій в освітньому процесі Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К.Д. Ушинського / *Педагогічні обрії*. № 6. 2020. С. 58 – 60.
10. Литовченко О.В., Самчук Л.І. Проектування освітнього простору майбутнього. Інформаційний бібліографічний список за новими надходженнями // Пропонує державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського. Освіта. 13-20 липня 2011 р. С. 9.
11. Офіційний каталог виставки «Міжнародна виставка Сучасні заклади освіти – 2012». м. Київ.: МОНМС України, НАПН України, Компанія «Виставковий Світ». К. С. 16.
12. Паламарчук В.Ф. Педагогічні інновації у сучасній школі. Науково-методичний збірник. Відповідальний редактор І.Г. Єрмаков. К.: «Освіта». 1994. 88 с.
13. Скрипка В.І. Проблема соціалізації учнівської молоді у творчості В.О. Сухомлинського. *Педагогічні обрії*. №5. 1999. С. 3-16.
14. Скрипка В.І. Проблеми соціалізації учнівської молоді. *Філософія освіти і педагогіка*. №1. 2003. С. 5 –16.
15. Скрипка В.І. Творчість як соціальна проблема. *Філософія освіти і педагогіка*. №10. 2007. С.3 – 22.
16. Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти АПН України: Історія та розвиток / Ред кол.: В.В. Олійник, Л.І. Даниленко та ін. К.: Логос. 2003. 144 с.